

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ref. lelkész

TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ref. koll. tanár.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:

minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI AR:

Egy évre 4 kor. Negyedévre 1 kor,
Fél évre 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Légy hív mindhalálig.

A Jelenések könyvének lapjairól hangozik felém az a parancsolat, amelylyel most foglalkozni akarok.

Légy hív mindhalálig, — mondja a Lélek, mondja istennek Szentlelke a szmirnabeli gyülekezet angyalának, vagyis vezetőjének, előljárójának. (Jel. II. 10).

Légy hív mindhalálig, — nel em, még az ifjúság álmaim szövőgető, gyermekálmaim még alig elhagyott, vezetésre szorító, kicsiny gyülekezeti tagnak is szól a Szentlélek ama szava.

Hívnek kell lennem mindhalálig. Ki kell tartanom vészben és viharban. Ha megzendül fölöttem az égnek boltozata, s villámok cikáznak szörnyű fénysugárban; ha csapások érnek és nehéz fájdalom epeszti szívemet: ha sír bennem a lélek összekulcsolt kézzel nézem reményeim megsemmisülését: hívnek, vagyis erősnek és állhatatosnak kell maradnom, hívnek kell maradnom az Úrhoz, nem szabad elcsüggednem hitemben, hogy talán ő elfeledkeznék arról az ő ígérteréről, melyet reá támaszkodó gyermekeinek, ezek között tehát nekem is tett, hogy segítségünkre jő a legnagyobb veszedelem idején.

Hogyne lennék hív mindhalálig, hogyne bíznám az én mindenható Atyám karja erejében, szive jóságában. Lelke kegyelmében, mikor enge-

met is bátorít, vigasztal és emel az evangéliumi szó: „*Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk.*“

Hívnek kell lennem mindhalálig!

De kihez, vagy mihez kell mindhalálig hívnek lennem?!

Istenemhez, hazámhoz, a hozzátartozókhoz, az igazsághoz, meggyőződésemmhez, elveimhez, vagy kikhez és mikhez?

Természetesen hívnek kell lennem mind ezekhez, de most nem ezekre gondolok, hanem egyedül arra, hogy *hívnek kell lennem Krisztusomhoz, egyházamhoz*, nem feledkezvén meg egy pillanatra sem arról, hogy ha ezt teszem, akkor hív fogok lenni mindenütt és mindenben.

Hívnek kell lennem, hív akarok lenni Krisztusomhoz, ki megváltott s idvezít engem az Ő ingyenvaló nagy kegyelméből. Aki én érettem égből szállott alá s testvérévé tevén, átkozott keresztén vére ontá, hogy megmentsen engemet az örök haláltól: hogyne lennék én is hív ahhoz, aki nagy hűsége szerint a mennyei Atya édes gyermekévé emelt föl engemet!

Hív akarok hozzá maradni, hiszen, imé elvonulnak lelkem szemei előtt a vértanúknak, a hitvallóknak, az ő nevéért gályarabságra ítélt s szenvedések mindennemű tűzkeresztjén átment keresztyéneknek seregei, kik megmutatták én nekem a példát, hogy mint kell hívnek lenni, ha kell, mind a halálig.

Hogy a Krisztushoz való hívség példáinak özönéből csak egyet erőbben eszembe véssek, magam elé állítom a keresztyénség kezdetéről Polikárpnak, Szmirna püspökének esetét, ki Krisztus után 166 körül vértanúi halált szenvedett. Elfogatta a pogány hatalom a Krisztus tudományának e hív és igaz bájnokát, s odaállította a római, tehát a pogány helytartó elé, ki mélyen meghatva az agg püspök tiszteletreméltó alakja által, csaknem könyörgött neki, hogy mentse meg életét: tagadja meg a Krisztust. „Nyolcvanhat évig szolgáltam őt — felelt Polikárp — és ő soha rosszat nem tett ellenem; hogy gyalázhattam meg az én Királyomat, aki engemet megváltott?“ És a hív, az igaz ember kész volt neki menni, s neki is ment a tűzhalál iszonyainak, de csakugyan nem tántorodott el Mesterének, mennyei Királyának zászlója mellől.

Imé, milyen érdekes körülmény, hogy amit a Szentlélek a szmirnai gyülekezet angyalának, vagyis vezetőjének, előjárójának mondott: „légy hív mindhalálig! azt ugyancsak a szmirnabeli gyülekezet ezen későbbi vezetője, előjárója, agg püspöke, a hív Polikárp, saját életpéldájában fontos lelki erővel beváltotta.

Hív akarok tehát lenni Krisztusomhoz, vagyis jó keresztyén akarok lenni, amivel meg azt a nagy tudományt tanulom meg, hogy nem kívánok másoktól többet, mint amennyit magam tudok teljesíteni, már pedig Krisztus nem kíván többet mitőlünk, mint a mennyit könnyűszerrel teljesíteni tudunk: Isten szeretetét, felebaráti szeretetet amit ha megteszünk, szeretjük a magunk lelkét, s hívek leszünk az igazsághoz, szent lesz a mi meggyőződésünk, s tántorithatatlan minden, mi elvünk.

De hív akarok lenni és pedig mind a halálig hív egyházamhoz, őseim hitének e szent várához, amelynek gyermeke gyanánt születtem, nőttem föl idáig, s amely mellett hívséges kitartással megmaradni szent és nagy kötelességemnek tartom.

Az egyház, amelynek tagja vagyok, az újszövetségi szentírás alapján áll; tiszta a maga hitében, bizakodó szent reményei megvalósulásában, mindeneket átölelő a maga szereteti hatalmában. Égből szállott le a Krisztus, akit az én egyházam örökkévaló Fejének vall, s idvesség-

adó tudományával Krisztus elé, az égbe vezet engemet egyházam a maga igazaival.

Legyen boldog a máshitű a maga hitében; én a világosság vallásának gyermeke nem kárhoztatom őt más egyházhoz való tartozóságáért; tisztelen a más vallásúak hitbéli meggyőződését, elveit, de nekik hagyom azokat, mert azt tanultam, úgy látom és úgy érzem, hogy az evangéliom szerint reformált keresztyén egyház áll legközelebb a maga tanításában a Jézus által hirdetett tudományhoz, s szokásainak, istentiszteletének lélekben és igazságban gyökerező egyszerűsége legjobban megfelel annak, ki mindekben csak a szív tisztaságát keresi.

Hív akarok életem minden körülményei közt maradni egyházamhoz, ennek hitelveihez; hív akarok tehát maradni apáim vallásához. Nem akarok soha azok közé tartozni, kik vagyoni előnyért, állásért, vagy akármely külső cél eléréseért könnyedén változtatgatják hitüket, vallásukat, egyházukat. A hit, a vallás nem hasonlít valamely ruhához, melyet egyszerűen levetünk, hogy más ruhát öltünk helyette magunkra; sem nem olyan kézzel csinált épület az egyház, melynek ajtaján minden nehézség nélkül kiléphetünk, úgy, hogy egy másik épület ajtaján minden feltűnés nélkül beléphessünk.

Nem, nem! Az egyház szent, igaz és örök; nem a földön van annak legszélső épülete, hanem mint Isten anyaszentegyháza, átér az a mennyek lakóhelye elé.

Hív leszek, hív akarok hát lenni ehhez az én egyházamhoz, hogy így Krisztusomnak is hív követője lévén, beteljesedjek rajtam az a szó is, melyet Isten Szentlelke, ki arra hívja föl a szmirnabeli gyülekezet angyalát, hogy legyen hív mindhalálig, így folytat tovább: „és neked adom az életnek koronáját“, — amely boldog jövődjét az igaznak és hívnek Pál apostol pedig így rajzolta meg: „Végezetre eltétem neked az igazság koronája, melyet megad neked az Úr, ama napon, amaz igaz Biró“.

Ki ne igyekeznék hív lenni mindhalálig, ha a halál után ily fényes élet dicsősége várkozik reánk?!

Merítsetek az isteni kegyelemből és szerezzetek az Úr lelke által élő hitet a Jézus Krisztusban.

Bűnbánati ének.

[LXXVII. zs. dall.]

Fejem lehajtom, bánatos,
Orcám könnyártól harmatos.
Barázdás a homlokom
S lehanyatlik két karom.
Mint valami sötét árnyal
Sóhajtásom egyre szárnyal,
Tehozzád én Istenem
Oltalmazó fegyverem.

Itt van bűneim tábora,
Száma több, mint a föld pora,
S váddal ellenem kiált:
Itéletet és halált!
— Keresem hitem szemével
Kárhozzatom ki venné el?
Nem láthatok senki mást
Csak Jézust, a Messiást.

Rád tekintve, én Jézusom
Felderül még borús arcom!
Bátor lések és erős,
Lelkem minden bajt legyőz.
Ajkamon zeng örömeinek
A menny és föld Istenének:
Aki adta szent Fiát
Öröklétünk zálogát!

Debrecen,

Uray Sándor
vallástanár.

Hogyan fogjon a lelkes és tanító az egyháztársadalmi munkához?

II.

Irta s előadta Marosvásárhelyen 1908 szeptember 11-én tartott szociális cursuson PÁLÓCZI HORVÁTH ZOLTÁN dr., Budapesti ügyvéd, a Kálvin-Szövetség ügyvezető titkára.

Ezen kívül meg kell nyerni a hívek közül azokat, akik beszélni, énekelni — akik szavalni, zenélni tudnak, — igénybe kell venni őket az időközben szélesebb körre kiterjesztett összejöveteleken, — szeretetvendégségeken. A mikor azután ezeken is érvényesül a vallásos szellem — s legyenek meggyőződve el fog oda mindenki menni — már visz mindenki magával valami nemesebbet és szebbet s lassanként meg fog változni a nép gondolkodása helyes irányban. — Minden szereplő magával vonzza egész rokonságát, ismeretségi körét és így a más vallásúak felfogására s

egyházunk iránti gondolkodásra is szelidítőleg fog hatni minden ilyen összejövetele.

A socialis és vallásos témákon kívül fel kell hozni egy-egy társadalmi (socialis) problémát s üdvöse lehet befolyásolni a híveket képekben, egyszerű történetekben az alkoholizmus, „Egyke“ rendszer helytelenségéről, a betegségek, különösen tüdővész ellenvédekezésről, városba menő ifjakat, leányokat fellehet világosítani, hova forduljanak támogatásért, hol nem éri őket veszedelem, erkölcsi romlás stb. (Ez utóbb téren is — a cseléd lányok védelme terén — akar a Kálvin-Szövetség különösen üdvös és gyors actiot megkezdeni.)

Szóval munkás tagokat kell az egyháznak szereztetni s élő hitet teremteni. Mindenki érezze, hogy ő nemcsak hallgató, de tevékeny tagja az egyháznak. A miért pedig teszünk, a miért áldozunk, ahhoz ragaszkodunk is s azt szeretni is fogjuk.

A Jézus iránti érdeklődést fel kell kelteni már a gyermekekben. Ezért fontosnak tartom a „Vasárnapi Iskola“ rendszeresítését, mert a gyermekek hideg, zord időben fütellen templomba nem járhatnak s minden olyan vasárnap, a hol nem vettek Szentleket, nyomtalanul tűnik el felettük és károsítólag hat életükre. Emellett nem minden templomi beszéd értelmét fogja fel a gyermeki lélek s ha nem érti meg, türelmetlenül fészkelődik a templomban s még szomszédait is zavolja. Ezért rövid ima, kis biblia magyarázat — alkalmazhatókat közül az „Olajág“ egész hónapra való — egy-két ének kielégíti és leköti a gyermeki lelket. Hangsúlyozva ajánlom a Vasárnapi Iskolák megteremtését szives figyelmükbe. Aki a szervezésre óhajt felvilágosítást, annak Victor János úr (Budapest V. Holdutca 17.) a „Vasárnapi Iskola Szövetség“ vezetője teljes tájékoztatást nyújt.

Tovább menve az ifjakat ifjúsági egyietekbe kell tömöríteni. Ezzel megóvjuk őket sok rossz befolyástól s erre nézve az Ifjúsági Egylet titkára Kónya Gábor tiszteletes úr nyújt bárkinek utmutatást és ma éppen erről is előadást tartani.

Honnan vegyük már most az anyagi eszközöket? Ez a fontos kérdés? Jóllehet mindezen irányu működés inkább időt, munkát, fáradságot, buzgalmat igényel s noha nem kételkedem a Kálvinistaság áldozatkészségében, mégis szegény gyülekezetekben, missió helyeken, esetleg nagy akadály lehet mindezeknek az anyagiakban való szűkölködés.

Nos — ha az egész Kálvinistaságot egy táborba gyűjtjük — s kell gyűjtenünk, — nem fognak hiányozni az eszközök sem.

A Kálvin Szövetségi tagsági-díj minimuma 1 korona. Ezek a segítő tagok. A kath. népszövetség ilyen alapon egy év alatt 80000 tagot hozott össze s én hiszem és bizom, hogy egy év alatt mi is gyűjthetünk 20—30000 tagot. (Az örökös tagok egyszersmindenkorra 500 koronát, az alapítótágok 150 koronát, a ren-

des tagok évi 5 koronát fizetnek). Még csak június végén alakultunk meg s már is van 11 alapító, kb. 80 rendes és kb. 50 segítő tagunk. Kenessey Béla püspök úr, Kovácsy Sándor budapesti főgondnok úr, mint elnökök állanak a szövetség élén. Darányi Ignác önméltósága alapító tagja a szövetségnek s tagjaink között található már is egy csomó szellemi vezér. Jóformán csak a vezérek — az alapítók, a főérdeklődők. —

Igen t. közönség! 20—30000 kor. évi jövedelemmel már sokat lehet tenni, s ha megindultunk és Budapesten kívül a nagy ref. magyar helyek, mint Török-Szentmiklós, Hódmezővásárhely, Karczag, Mezőtur stb. megvannak nyerve, jut a legszegényebb erdélyi vagy felvidéki egyházközségeknek is olvasóegylet fenntartására s egyéb társadalmi munka véghezvitelére segítség.

Ime itt van a kulcs, miért kell minden kálvinista embernek a Kálvin-Szövetség tagjává lennie!

A társadalmi és valláserkölcsei bajok azonban mindenütt, de kivált ott, ahol a gyülekezet szegény, vagy elszegényedett, az evangyéliumi erők hanyatlása mellett — *gazdasági bajokban* is gyökereznek.

Gazdasági bajok okozták a szociális mozgalmakat s a gazdasági bajok megelőzését, enyhítését, orvoslását is nekünk kell kézbe vennünk, hogy kiragadjuk a népet küzködő helyzetéből s *átvegyük a vezetést* az alapostolok kezéből. A lelkész és tanító feladata megvizsgálni, mik az okai a gazdasági bajoknak is. Ezek között lesznek helyi okok is az általános vagy országos bajokon kívül.

Uzsora, és pedig áru-, pénz-, állat-, legelő-, földuzsora s *alkoholizmus* van a legtöbb elszegényedett helyen. Ösztönözni kell a népet, rábírni a helyi intelligenciát, földbirtokosokat, jobb módu gazdákat *szövetkezet alakítására*. Hitelszövetkezet, fogyasztási szövetkezet, tejszövetkezet, gabonarakárszövetkezet, föld- és legelőbérlet-szövetkezet, gazdaszövetség, mind alkalmasak lesznek a népet anyagilag erősíteni. Meg kell jól figyelni, nem lehet-e valamely irányban a meglévő *háziipart emelni* s az értékesítésre a *Magyar Védő Egyesület* figyelmét felhívni. Gyümölcsfák ültetése által a gyümölcsstermést fokozni egyik fontos gazdasági emelkedési alap lehet, mert a *tömeges termelés a kereskedőket vonzza* s ahol gyümölcsstermelésre alkalmas talaj van, igazán vétek elhanyagolni. Egyes községek felvirágzásukat épen a gyümölcsstermelésnek köszönhetik. Másutt kosárgyékény- s vesszőstermeléssel lehet új iparágat teremteni s a népnek jövedelmező foglalkozást nyújtani. Ilyen dolgokra a lelkésznek, tanítónak figyelmét ki kell terjeszteni s a tömeges termelés értékesítésére szövetkezeteket létesíteni — a gazdaszövetség s iparvédő egyletekkel való összeköttetés útján — s így vagyoniassá lehet tenni egész vidékeket.

Ahol pedig erősödik, vagyonosodik a nép, ott erősödik az egyház, *javul a lelkész helyzete*, szaporodik a népesség, fokozódik a stóla, *az egyházi adó, s e adakozási kedv.* A jólét fogékonyabbá teszi

népet a valláserkölcsei beszédek meghallására, a műveltség terjed fokról-fokra. emelkedik a vallásos élet is, az élő hit elevenebb talajra talál s *egyszerre csak azt érzi a lelkész és tanító, hogy áldó szavak, áldó kezek emelkednek feléje mindenfelől!*

Ahonnán jött az irányítás, aki a nép jólétét segítette előmozdítani, ott látja a nép az erőt s ott van bizalom! (Ime ott, ahol a ker. fogyasztási szövetkezetek megalakultak, a kath. papság hatalommá lett.)

A pap, a tanító, aki Jézust követi, nem nézheti tétlenül a gazdasági romlást, ki kell nyújtania mentő kezét, *de egyúttal mutasson oda a bibliára*, mondja bátran szemébe mindenkinek: „*térjetelek meg, én új életet, új földet mutatok néktek!*“

Hogy ezen munkálkodás közben hálátlansággal, ellenségekkel fogunk találkozni, az bizonyos, de a kötelesség teljesítésének boldogító tudata meg fog nyugosztani mindezért, Isten áldása be fogja aranyozni egész valónkat, egész életünket *a meglepégedett lélek öntudatában!*

Hogy a lelkész és tanítónak a fenti körvonalakban rajzolt működésének lehetősége *nem képzelődés, eleven példákra is tudok hivatkozni.* Idézem a „Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok“ 1907. évi 44. számában „Egy kis szociológia“ című cikkemből a következőket:

„Egy kis beregmegyei falu, neve Árdánháza, szűk völgyben, hegyektől körülveve sinlődött, pusztult. Kopár kis földjein alig termett valami. Szegénység s az ezzel járó kivándorlás és uzsora lakosait megtizedelte s pusztult a kis ruthén falu. De előáll a lelkész, a gör. kath. lelkész s létesíti a fogyasztási és hitel szövetkezetet s ime, megmenti a még megmaradt lakosságot az uzsorától. Gyümölcsstermelésre buzdítja a lakosságot, selyemhernyót és gubót tenyésztet velük, (ezt elvégzik a gyerekek és aggok), ültet eperfákat, megtanítja a népet a méhészetre, a leányok s asszonyok szövést tanulnak s ma Árdánháza szövőipara az egész országban ismeretes, (szőnyeget is gyártanak, de még milyeneket!) És mi az eredmény? Az, hogy tíz év sem telt el bele és Árdánháza egy gyümölcsös kert, egy virágzó község, ahová bevándorolnak az emberek. A község vagyonosodik s képes vállalkozni még a következő munkák elvállalására is — szövetkezeti alapon. Ez az igazi egyháztársadalmi munka! Ezt akarja a Kálvin-Szövetség!

De mutathatok fel példát a mi lelkészeink sorából is, s hogy Árdánházát emeltem ki elsősorban, azt csak azért tettem, mert sehol sem találhatok ennél kiemelkedőbbet, — tekintve a nagy fejlődéshez képest a megadott alapfeltételek minimumát.

Ott van pl. *Törökszentmiklós*, a hol *Kutas Bálint* ref. lelkész járt elől a fogyasztási, hitelszövetkezet és gabonarakárszövetkezet megteremtésében. Ő talán az első lelkész a szövetkezeti ügy terén, a kinek életbevévő eredménydus működéséről köteteket lehetne

irni. *Máté Lajos* ref. lelkész Visontán, *Barabás Samu* ref. lelkész Magyarláposon fejtenek ki hasznos működést. Utóbbi munkájáról azt írja az országos Központi Hitelszövetkezet, a Magyar Gazdaszövetség és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület együttes kiadásában megjelenő s lelkészeinknek nagyon is figyelmébe ajánlható „Nép barátja” című 1907. évre szóló naptárt „Emelkedő falvak” című cikkében, hogy „Barabás nem pihent s nem pihen ma sem, hogy községét a virágzó jólétnek lehető magas fokára emelje. Ezt részben már el is érte; a további munka már a tökélete-

munka állott előtte, a mikor a népet a szövetkezeti eszméknek megnyerni igyekezett, de áldás kísérte működését. Önbizalmat meríthet belőle minden lelkész, ha e kis füzetet olvassa. Bölcs mérséklet és áldozni is kész türelem, melyek Szikszayt a munkára serkentették. Mily boldog lehet öntudata és lelkiismerete, mikor így szólhat: „a nyomor és nélkülözés hamuját elhárították s most összefogott kezekkel megindult a nép a jólét és megalégedés tüzelye felé”. Ha a nép ily önérettel nézhet vissza munkájára, ott száraz kenyér helyett bizonyára jut kalács és jobblét a lelkész részére is.

sítés munkája lesz. Van is Magyarláposon 982 tagu szövetkezet, az üzletrészük értéke 156,200 korona s 11 év alatt 20,800 korona tartalék gyűlt össze. Ebből kelt életre a gazdakör, mely új irányt adott a gazdálkodásnak s megteremtette a mintagazdaságot, tejszövetkezetet, népolvasót, népkönyvtárt.

Örömmel olvashatja el bárki is *Szikszay András* ref. lelkésznek „Az ibrányi hitelszövetkezet áldásai” című, 1900 okt. 30-án Perbenyiken tartott előadását (megjelent a Gazdaszövetség kiadásában). Nehéz

És ha e rövid sorozatban, melyből lehet, hogy egyesek talán kimaradtak (amiért elnézésüket kérem), legutoljára *Andrássy Kálmán buji ref. lelkészt* említem, úgy ezt azért teszem, mert legtöbbet szeretnék időzni az ő működésének ismertetésénél. Ezelőtt két évvel emlékiratban számolt be 25 éves működéséről, amit igen melegen ajánlhatok a nagytiszteletű urak figyelmébe. Leírja, hogy teremtett a nagy, szemetes tanyából rendezett, jó kinézésű községet, hogy emelkedett az egyház vagyona ingatlanban 180-ról 288 holdra

s a pénzkészlet 2398 koronáról 15.000 koronára, pedig kiadtak építkezésekre s javításokra ez idő alatt 23.000 koronát. Van a községnek fogyasztási és hitelszövetkezete is, melynek áldásai közismertek. E mellett nevelte, tanította Andrassy a népet — s meghozta ez is gyümölcsseit. Teljes reményem van, — írja — hogy felvilágosodik végre mindenfelé ez a jó magyar nép: megérti, hogy erő van benne, jóra segítő erő. Istenen kívül csak a maga erejére támaszkodhatik, de minden jót létesíthet, ha összetart.“ Valóban örömmel kell üdvözlönnünk az ilyen lelkészeket, a kik, mint Andrassy így váltják be a beköszöntőjükben vállalt erkölcsi kötelezvényt. Ennek kapcsán örömmel olvastam a felsőszabolcsi egyházmegye közgyűléséről — épen Andrassy nagytiszteletű ur tollából — közreadott referátumból, hogy az esperesi jelentés már megemlékszik arról is, hány hitel-, fogyasztási- és tejszövetkezet létesült az egyházmegye területén.

Andrassy Kálmán beszámolóját a Kálvin-Szövetség a Gazdaszövetségtől 500 példányban megkapja s készséggel bocsájtjuk majd azok rendelkezésére, a kik hasonló munkához kívánnak fogni.

De ott, a hol a munka folyik, ott megjön a segítség is minden oldalról. Hogy itt Marosvásárhelyből kiindulólág szép egyháztársadalmi munka folyik, arról volt alkalmunk meggyőződni, — s a „Szervező iroda“ jótékony hatásait közel jövőben érezni fogja egész Erdély. Csodálom, hogy ezen központosítás eszméjét a többi egyházkerületek nem siettek létesíteni! A Szervező iroda működése nélkül ezen lélekemelő congressusi napoknak sem lehattunk volna részesei s ez a mai socialis curzus sem jött volna létre. De én a *segítségre is* hivatkozom. A segítséget is bizonyítom a földművelési kormány anyagi és erkölcsi pártfogásában. *Az Úr kezének erejét lássuk meg ebben is!*

De nekünk bizonytalan — ideiglenes segítséggel nem szabad megelégednünk. Az állandó és folytonos, a mellett biztos segítséget csak az egész kálvinista egyházat átölelő szövetkezés adja meg. Az egész ország kálvinistáinak egyesítése a Kálvin-Szövetségben egy oly erőt képviselend, mely nemcsak felemeli az elernyedtt, közönyös és szunyadó erőket, de azokat munkába is állítja!

Ismertetvén, hogy miképen lehetséges kis eszközökkel egyháztársadalmi munkához fogni s hogyan fejlődhetik ez folyton nagyobbra, ha az első lépést megtettük, legyen szabad a „Kálvin-Szövetség“ további céljaira rámutatnom. Az alapszabályok 4 §-ában a követezőképen van ez még részletezve.

„e) Az egyes református egyházközségek s az egész ref. egyházban mutatkozó vallásos, társadalmi és gazdasági bajok felderítése, azok orvoslása és megelőzése céljából ifjusági és más alkalmas vallásos irányu és szórakoztató körök és egyletek, továbbá mesterinasok, segédek, munkások, cselédek részére otthonok, szállók, foglalkoztató műhelyek, ezenkívül

árvaházak, diakonissa-otthonok az elhagyott gyermekek és elbukott leányok részére, ugyszintén a bünbeesett és büntetésüket kiállott hitsorsosok részére is menedék-helyek, foglalkozást közvetítő intézetek és egyéb a 3. §-ban kitűzött célt előmozdító egyletek, intézetek és körök, gazdasági és hitelszövetkezetek stb. létesítése, előmozdítása vagy ilyeneknek kezdeményezése, hasonló irányu egyletekkel való összműködés s azok támogatása.

f) A munkások bajainak tanulmányozása s a ref. vallásu munkásság vallásos és hazafias irányban való felvilágosítása céljából, ezeknek szervezése, vezetése és támogatása.

g) A kivándorló hitsorsosok védelme, utbaigazítása és támogatása.“

Hogy mindezek életbevágó és fontos szociális kérdések s hogy ezeknek sikeres megoldása az egyháznak is érdeke, azt nem kell magyaráznom.

Az első teendő — a tagok gyűjtése körüli eminens fontosságú agitáció sikere esetén — az összes ref. egyházközségekben szervezet létesítése. Hogy minden községben kell ilyen szervezet, az előadásom egész tenorjának lényege. Legyen az ifjusági vagy nőegylet, szórakoztató kör, olvasókör, vallásos egylet, az a dolog lényegén nem változtat. Ott, ahol tíz Kálvin-Szövetségi tag van, megalakítható a Községi Kálvin-Szövetség és nagy érdekünk, hogy a legkisebb községben is ez életre keljen, de a fődolog, hogy mindenütt meginduljon az egyháztársadalmi munka. A lelkész és tanító felfogásától függ, hogy miféle tömörülést tart leginkább célravezetőnek. Megjegyzem, hogy nem csak egyesek, de testületek, egyházközségek is lehetnek szövetségünknek tagjai. Szövetségünk céljainak az egyháztanácsban és gyülekezetben való ismertetésére mindenestire kérem a lelkész és tanító urakat. E célból népies irányban írt „Mit akar a Kálvin-Szövetség?“ című füzeteket is fogunk rendelkezésre bocsátani.

A községi Kálvin-Szövetségnek választmánya van, mely addig, míg valamely kerületi szövetségbe be nem léphet, vagy be nem léphetett, közvetlenül érintkezik a központi választmánnyal.

Ha valahol közel legalább 3 községi szövetség alakult, *Kerületi szövetség* alakítandó s ennek elnöke évenként legalább 4-szer összehívja a községi szövetségi elnököket. Ettől fogva a kerületi szövetség elnöke tesz javaslatokat a Központnak. A kerületi elnök pedig a Központi választmánnyal is tagja.

Igy létesül egy *állandó érintkezés a Központtal és állandó vérkeringés áll be az egész ország Kálvinistaságában*, melynek lüktető ereje kiszámíthatatlan, jó, hasznos és nemes eredményeket szülhet szeretett egyházunkra.

A szervezetnél igen fontosnak tartom, hogy az *egyes egyházközségeken épül fel* az egész épület s távol ál a hivatalos egyház területi határaitól, mert nem minddütt van alkalmas talaj s azt sem lehet tudni, hol lehet majd alakítani községi és kerületi szövetség-

geket. Meg kell keresnünk tehát előbb azokat, akik akarnak munkálkodni s a kik lelkesednek az ügy iránt, azoknak kell a szövetségeknek élére állani s a maguk községében a megkezdett munkát folytatni.

Kérdőpontokat fogunk kibocsátani, melyeket majd a szövetségi elnökök a választmány megkérdezése mellett kitöltenek s a melyek a központokhoz beérkezve ott látni fogják az ország Kálvinistaságának helyzetét részletesen, megtudják, kik azok, a kikre a munka sikeres keresztülvitelében támaszkodni lehet, — hol van s minő baj, hol kell előbb segíteni s miképpen. Ezekben a kérdőpontokban még jobban kiviláglik szövetségünk működési iránya.

Mihelyt elegendő számban lesznek tagjaink, azt hiszem még ez év folyamán, megindíthatjuk a „Szövetségi Lapot“, amely egyelőre évnegyedenként fog megjelenni s tervezetünk szerint díjmentesen küldhetjük a tagoknak.

Ez a „Szövetségi Lap“ lesz az összekötő kapocs, mely reméljük, óhajtjuk s Istenben vetett bizalommal hisszük, összetartója leend az egész ország kálvinista hiveinek, s amely éreztetni fogja az evangéliom élő erejét s élő hitét, élő egyházat, eleven mozgó egyházi életet is fog teremteni.

Boldog lennék, ha azok a szerény tehetséggel, de igaz lélekkel körvonalazott eszmék, melyeket itt kifejtettem, visszhangra találtak volna s még nagyobb az öröömöm, hogy azzal a tudattal távozhatom körükből, hogy ebből a szép szép székely fővárosból indult meg a kálvinista hivek egyesülése a nagy egyháztársadalmi munkára az Erdélyi részeken!

Szives figyelmüket köszönve, szeretettel ajánlom az egyháztársadalmi munka mihamarábbi megkezdését, s ajánlom Kálvin-Szövetségünket is jóakaratu pártfogásukba.

* * *

Jegyzet: Időközben, szeptember 30-án, megalakulván az Orsz. Vallásegyleti Szövetség, fel kell hívnom a figyelmet arra is, hogy nem állunk ellentétben az újabban alakult Orsz. Vallásegyleti Szövetséggel, melynek céljait nem kicsinyeljük sőt a mi munkánkkal, az O. V. E. Sz. céljait is előbbre visszük. Mindazáltal az O. V. E. Sz. ha a közönyt megtöri is, a hitetlenséget, vallástalanságot, a tétlenséget, az anyagi, erkölcsi pusztulást nem szüntetheti meg s nem nevelheti a népet, nem teheti élővé, mozgóvá, tevékenyé a vallástársadalmi életet, mert az O. V. E. Sz. célja védelem és harc. Védekezni fog a vakhit, homály (misticizmus) s annak kinövései ellen s harcolni fog a lelkiismereti szabadságért, az egyházak és vallások egyenlő bánásmódban részesítéséért. Épen ezért a cél eszmei voltánál fogva a protestáns és ahoz csatlakozó más egyházak alkotmányos állásának előbbrevitelére van helyezve a súly — a maga egészében — s kevésbé helyezhet súlyt egyes lelkekre, egyes egyházközségekre.

A Kálvin-Szövetség célja munka és építés! Épen

azért az O. V. E. Sz. támogatása az egyházközségeknek — mint testületnek, mint egésznek — érdekében fekketik csupán; ellenben a hiveket, a népet megerősíteni, az egyes lelkeket is felemelni, az egyháztársadalmi és valláserkölcsi bajokat orvosolni, végre már egyszer építő munkát végezni, csak egy oly szervezet mellett lehetséges, mely minden legkisebb falut és illetve egyházközséget és minden kálvinista hivat munkába von a Községi, Kerületi és Országos Kálvin-Szövetség keretében.

A néphez kell leszállanunk, magát a népet s annak bajait kell megismernünk, a népet kell tanítanunk, a népet kell különféle vallásos és gazdasági szervezetbe tömörítenünk, őket nemcsak vasárnap, de hétköznapokon is összegyűjtenünk, a nép bajain kell segítenünk s erre a munkára hívni, buzdítani s bevonni az egyház minden hű fiát, mert a nemzetközi álpróféták kezéből csak így ragadhatjuk ki a fegyvert s csak így lehetünk az elhanyagolt népnek újra szellemi vezérei!

Énekes könyvek,

Irta: SZABÓ GÉZA.

*Templomunknak ó padjain
Pórtól lepett, régi könyvek
Sárguló, rongyos lapjain
Égbe szóló sok szép ének,
Szétkallódva, elfeledten,
Megkopva bár, oh de hűn
Áll mindenik, várva-várja
Mikor jön már a gazdája?
— S úgy elnézem keserűn. —*

*Három harang szólhat, konghat,
Buzgó ima szállhat égbe,
Az orgona elzokoghat
Bánatában, keservében;
Árván maradt, kopott könyvek
Portót lepve maradnak,
Kikre várnak némaságban, . . .
Vigadnak világ zajában.
— S nekem könnyeim hullanak. —*

*Hej! Másként volt hajdanában!
Volt akkor sok énekeskönyv
S mindeniknek volt gazdája,
Mindenikbe hullott sok könny,
Mit jóérzés csalt a szembe,
Zengve a szent zsolozsmát:*

„Oh seregeknek Istene,
Mely kedves gyönyörűsége...“
— Mintha most is hallanám. —

Rossz a kor, melyben ma éltek
Ősök drága hagyatéka.
Nem kell ima,... nem kell ének;
Ma az kapós ami léha.
Meddig lesz így? Lesz-e másképp?
... Add megérnem Istenem,
A bűn-por' rajt ne maradjon
Bűnbánati könny ragyogjon
Énekes könyveinken.

Isten igéje.

A tűzhely mellett.

(2. Mózes 3. 2.)

Mózes látja az égő csipkebokrot, amelyben megjelent az Urnak angyala tűznek lángjában. Gondoljuk azt, hogy az Istennek jóságos szeretete jelent meg amaz égő csipkebokorban. A könyörületes szeretet, amely látja az ő népének nyomoruságát Egyiptomban és enyhíteni akarja azt.

A hosszú téli estén oda vonulsz te is, kedves atyámfia a tűzhely mellé, hogy meleget kapjál a hideg, külső világ küzdelmében. A családi tűzhelynél keresed azt a szeretetet, azt a meleget, amelyet nem találhatsz meg a létért való hideg, számító küzdelemben. Óh a családi tűzhely sok sebet gyógyított meg, sok lankadt, fáradt lelket erősített meg.

A gondviselő szeretet csipkebokrából melegítő tüzet látott Mózes. A monda szerint Prometheus az éltető, melegítő tűszikrát az égből lopta le. Most is minden hideg, ellankadt szív az égből, a mennyből, onnan fölülről várja, reméli a biztatást, a meleget, az erőt, a vigasztalást.

Tűz? Ez van elég a mai világon is. Úton, útfélen, falun, városban, kis kunyhóban, fényes palotában ott láthatjuk mindenütt ezer különféle alakban. A gyárakban óriási mértékben szemlélhetjük annak lángját. Ott van a tűz az öldöklő puskában, ágyuban és a robbanó gyilkos szerekben. Mondhatjuk bátran, hogy az egész világ, az egész föld tüztől szikrázik. De e mellett hideg a szív, nyugtalan a szemnek tekintete, hegymagasságra tornyosulnak a mindennapi gondnak tömegei, a szomszédok szívében gyilkos harag él egymás ellen s a népek állig vannak fegyverkezve.

Más tűz kell nekünk. Abból, amit Mózes látott a csipkebokorban, a gondviselő, jóságos szeretet tüzeből, az örökkévaló Isten szeretetéből, könyörületességéből kell nekünk valami karácsonyi részecske legalább. Az

édes anyának puha keze, az édes apának nyájas, barátságos szíve, a gyermeknek odaadó, engedelmes szeretete kell nekünk a családban.

Honnan nyerhetjük ezt a meleget? Hol keressük azt? A téli napsugarakban nincs, ott hiába keressük azt. A pénz, az arany csillogó fényében nem lehet feltalálni, mert az pompa és ragyogás meleg nélkül.

Ott van az csak Istennél, az örök szeretetnél, ott van az égő csipkebokorban, a honnan Mózes hallotta a szelid biztató komoly hangját.

Isten emberei, a próféták, apostolok, reformátorok is mind e mennyei tüzből merítették erőt és szeretetet. Pál apostolnak mondá ama római helytartó: Te dühöngsz, te bolond vagy Pál, hogy ilyeneket beszélsz. Ezt mondták a reformátorokról is ellenségeik, a mikor a mennyei tűz égett keblükben s ettől lelkesedve beszéltek.

Ez a tűz bűnbánatot is ébreszt az ember lelkében. Sok ember van, ki megmarad makacsul régi tévedésében. Mint az utszéli koldus ott ül egy kővön, nem akar felkelni onnan, hogy új életet kezdjen. Kelj fel arról a kőről, te iszákos, te gyűlölködő, te pazarló, te tétlen, így szólítja megtérésre amaz égő csipkebokornak titkos hangja az embert. De ő megse mozdul, mind csak ott ül a régi kővön. A szerencsétlen érzi hibáját, de nincs erélye, nincs akaratereje, hogy elhagyja veszedelmes szokását. A mennyei tűz, Istennek szent lelke képes talán új életet teremteni beléjük. Légy jó, légy derék ember! Hangzik a biztatás. Érdemelj meg legalább egyet a koszoruk közül, a mit majd a koporsódra helyeznek a hálás emberek. Az életben igyekezz erre, míg földi porsátrad körül vándorolsz! Megkondul az óra, a mikor el kell hagynod e földi szállásodat. Mily áldás, mily öröm az, ha nem zavarják utolsó órádat benső, titkos vádak, elmulasztott kötelességekről s elkövetett igazságtalanságokról.

Ha a mennyei tüzet, a békés, tiszta családi tűzhelyet ápoljuk és védjük áldás és öröm kíséretében pályafutásunkban is.

Király Béla
ref. lelkész.

Kegyesség utja.

Három rész a bibliából.

Herberger Valeriuszról olvassuk, hogy: a Mózes I. könyvének, a János evangéliumának és a Rómaiakhoz írott levélnek 3-ik részéből megtanulhatjuk, hogy hova jutunk el ha bűneinkből nem térünk meg, de viszont azt is megtanulhatjuk, hogy mire jut el az aki igaz.

A fehér lap.

Buchanan egy híres skót egyházi ember volt. Ifjú korában gondtalan, szinte mondhatnám istentelen életet élt s a vallásos kérdések felett állandóan gunyolódott.

Egyszer egy skót föld nives embertársával találkozott, — akiről tudjuk, hogy igen buzgó keresztyének — s az egyszerű ember rögtön vallásos kérdésekkel hozzakodott elé s az üdvösség felől szeretett volna valamit tanulni az uri kinézésű s tanult és miveltnak látszó fiatal embertől. De Buchanan a felvetett kérdésre kicsinylőleg felelt, mondván: „Nem tudok róla semmit s általában nem foglalkozom Isten dolgaival. Az én lelkem, még érintetlen fehér lap...“

— Ügyelj ifjú ember — szól közbe az egyszerű földműves — hogy Isten helyett nehogy az ördög írja fel nevével lelked fehér lapjára!

Az okos szavak annyira meghatották az ifjú embert, hogy megtért s később nemzetének egyik legderékabb embere s kiváló keresztyén író és nagy tudós lőn.

Egyháztársadalom.

Ertesítés

a szilágyszolnoki református egyházmegye összes lelkipásztorai részére.

Tisztelettel értesitem egyházmegyénk lelkipásztorait, hogy a folyó év november hava 1-én, Zilahon tartott „Egyházmegyei Egyházi Értekezlet“ közgyűlése az egyháztársadalmi munka sikeresebb végzése, az evangéliumi misszió megkönnyebítése szempontjából, az egyházmegye egyházközségeit a következő csoportokra osztotta be:

1. Kémer, Lecsmér, Ipp, Zovány. 2. Nagyalu, Bagós, Borzás és Magyarvalkó. 3. Szilágyszolnyó, Perecsen, Búrgezi és Somlyóujlak. 4. Kraszna, Ráton, Varsolcz; Magyarkeczel és Horvát. 5. Zilah, Edrespaták, Panit és Ördögkut. 6. Sarmaság, Lompért és Ilosva. 7. Sámson, Mocsolya, Balla, Kusaly, és Erked. 8. Diosad, Magyaroroszló, Göröcsön, Szilagykeresztur. 9. Kis- és Nagydoba, Szilagyzentkirály, Vérvölgy és Nagymon. 10. Lele, Menyő, Szilagyseg és Désháza. 11. Bogdánd, Szer, Hadad és Hadadnásd. 12. Szilagyceh, Völcsök, Bősháza és Zsibó. 13. Szamosardó, Sülemed és Monó. 14. Erkörs, Pele, Pér és Paczal. 15. Erkávas, Erszodoró, Erhatvan és Tasnádszántó. 16. Érszentkirály, Érmindszent, Krasznamihályfalva és Ákos. 17. Tasnád, Magyararcsaholy, Szarvad és Szakácsi.

Midőn ezen beosztást lelkipásztortársaimmal, szives tudomásvétel végett közlöm, egyben szeretettel kérem, hogy már a tél folyamán, a csoportjokban tartozó egyházközségekben, felváltva (egyszer egyik, máskor másik egyházközségekben), bölcs belátásuk szerint való munkamegosztással és programmal (a csoport minden lelkipásztorának közreműködésével), a hívek lelki épülésére, vallásos összejöveteleket rendezni méltóztassanak.

A nemes és szent munkára Istennek megsegítő és megáldó kegyelmét kérve, atyafiságos szeretettel köszönti mindnyájukat.

Szilágyszolnyón, 1908 november 8-án.

Zsigmond Károly
az e. m. értekezlet lelkész-eInőke.

H i r e k.

Olvasd a Bibliát.

Adventi szózat

Máté 3. 2.

Beköszöntött ez évben is az advent. (E latin szótól adventus, ami annyit tesz: eljövétel, a Krisztus eljövetele.) Négy adventi vasárnap van, jelezni akarván az egyház evvel a 4 ezredévet, ami telt a Krisztus utáni várakozásban. E szavakkal szólják az adventi napok nekünk: Térjete meg, mert elközelített a mennyeknek országa. Evvel lépett fel prófétai munkájára Keresztelő János Máté 3. 2. Mikor Jézust megkeresztelte, a Jordánból kiemelkedett, a Szentlélek által is az Isten szerelmes fiának kijelentett Megváltónak is első szava a néphez betűről betűre az, ami Keresztelő: Máté 4. 17. Mikor az őskeresztyén egyház megalakult ama 3000 lélek Péter apostol ugyanezenfelhívására lett keresztyénné: Térjete meg: Cselek. 2. 38. Luther evvel a szózattal lépett fel reformátori munkájára. Ez, a megtérés tehát a lelkek keresztyén életének, mint az evangéliumi egyháznak kezdete, alapja. Erre hívnak fel az adventi napok.

Aranymondás: Nem tudod-e, hogy az istennek kegyelmessége téged megtérésre indít? Rom. 2 : 4.

Oktató jegyzetek:

A megtérés szükséges volta: Összülünkkel, kiket a kígyó elesábitott, mindnyájan elbuktunk, elestünk. Eredendő bűnnel jövünk a világra. Ez eredendő bűnhöz sok-sok bűn tapad még. Már a kis gyermeknek mennyi bűne van. Harag, irigység, engedetlenség, durcáság, sokhelyt káromkodás, sőt lopás is. Az évek folyama alatt mindig több bűn elkövetése terheli lelkünket. És éppen ezért lelkünk nyugtalan, boldogtalan, elégedetlen. Biztos irányítója a boldogság felé nincs. Ur lesz felette a sátán, mely ref. hitünk tautása szerint is személyes erő és hatalom. Mi e rettenetes urnak állunk szolgálataiban. A lélek betegsége a testre is kihat, mert bűnösök vagyunk, testünk is beteg. Általános a nyomor, a baj, sirás és szenvedés. Magunk erején ezektől meg nem szabadulhatunk. Érezzük, hogy így nincs jól a mi lelkünk és hogy lehet jobban is s kell is, hogy legyen. Lelkünk e jobb helyzetét a megtérés, újjászületés által érjük el.

A megtérés lényege. A tékozló fiu példájából (Luk. 15.) láthatjuk, hogy a megtérés a megalázkodáson kezdődik. Felkelvén elmegyek az én Atyámhoz s azt mondom neki: „Atyám vétkeztem az ég ellen és te ellened és nem vagyok immár méltó arra, hogy te fiadnak hívattassam“. Vergődünk bűneink miatt, igazán bánjuk azokat, sirunk mint a gyermek, félünk az Ur haragjától s vágyunk a csendesség s nyugalom után. Ekkor egy kar nyulik utánunk: a Jézus karja. Ime, az Istennek báránya, ki elveszi e világnak bűneit s ebben az én

bűneimet is. Átadunk néki minden bünt. Ő leviszi azokat a sirba, mi Vele együtt meghalunk s feltámadunk új életre. Nem az előbbinél jobb életre, hanem az egyedül jó életre, új életre. Mi új teremtmények leszünk, boldogok, szüntelen imádkozó, azaz imádságos életet élő, bibliát olvasó, Krisztust szerető, követő s egykor Őt szemtől-szemben látó élő keresztyének.

Egy magas torony repedéseit javította egy állványon egy kőmives. Az állvány elromlott, a kőmivés alá esett. Lent kővek feküdtek a földön s ezek között egy bárány is legelészett. A kőmives e bárányra esett, ez szörnyet halt, a kőmives életben maradt. Istennek báránya, a Jézus is meghalt, a mi bűneink ráestek, ezek súlyát érezte s mi élünk Ő általa. Térjtek hát Ő hozzá mindnyájan ti, kik olvassátok a Vasárnapot erre hívnek fel a kedves, boldog várakozással teli adventnapok.

Pályázati hirdetés. Lapunk szerkesztősége pályázatot hirdet *egy oly felvilágosító iratra*, a mely hűveinket kellően informálja a „Ne temere . . .” kezdetű pápai decretum s az ebből folyó családi, társadalmi és felekezeti stb. hátrányok és veszedelmek felől. Eljárásunk indokául szolgáljon az, hogy dacára az egyes megnyugtatóra szolgáló katolikus főpapi nyilatkozatoknak a vegyes házasságok kötése alkalmával a nem katolikusok ellen a presszió oly erős, szoros és szenvedélyes, hogy az ellen minden eszközzel állást kell foglalnunk s hűveinket felvilágosítanunk és szent hitünkben ezuton is megerősítünk. Pályadíj 20 korona és a pályázati határnap folyó évi decz. 25. Súlyt fektetünk a rövidségre s az evangéliumi mély hithűség mellett a magyar nemzeti érzésre.

Reformációi Emlékünnepély a marosvásárhelyi gyülekezetben. Nem csak emlékezni — mert hisz az emlékezet a múlté — nemcsak ünnepélyt tartani — az ünnepély gyakran csak külsőség — de Krisztushoz ragaszkodó hű szívet és hitben megújuló lelket akart nyerni a vásárhelyi hűvek gyülekezete, midőn a reformáció és a reformátusok szellemének felelevenítése napján az „atyai ház”-ba gyűlt fel, hálát adni és könyörögni új kegyelmi ajándékokért Istenhez. Hogy e gyülekezet megelevenedő és életet megszentelő hitben folyton épül, annak — Istené legyen a hála — újból és újból kétségtelen jeit adja. De egy érdekes tény újból és újból tapasztalunk. Azt, amit az evangélium kifejez, mikor az Úr ajkaira adja az imádságot: „Hálát adok atyám, hogy megjeleatetted ezeket nem a bölcseneknek, de a kicsinyeknek és együgyűeknek.” Valóban, hiába tekintettünk szét azoknak gyülekezetén, kik az „örök életnek beszédét” sovárogták, a „szellemi arisztokraciát”, kik hitben is vezetésre volnának hivatalosak, épen nem láttuk képviselve. Pedig ez egyetlen specizikus felekezeti ünnepünk, mikor a protestáns érület életképességének külső reprezentálása sem felesleges. És ez a nap az „ész és szív egységének” ünnepe. Különböznék ünnepünk sorrendje a következő: Október 31-én, szombaton gyermek istentisztelet tartatott a várbeli nagytemplomban d. e. 9 órától, melyen Tóthfalusi Iósef le kész úr beszélt Máté V. 17. alapján: Ne gon-

doljátok, hogy eltörölni jöttem a törvényt vagy a prófétákat. Nem jöttem eltörölni, hanem betölteni.” Különösen lélekemelő volt ez ünnepélyen egyik, a Sándor János-utcai állami leányiskola növendékeinek karéneke (XC. zsolt.), melyet Szentgyörgyi Dénes tanító vezetett. Kísérje isten áldása munkálkodását. Vasárnap délelőtti istentiszteleten a gyülekezet invocációja és a „Térj magadhoz drága Sion” után, melyet szintén a gyülekezet énekelt lelkesen, (ezt Nagy László kántorunknak köszönhetjük, ki az új énekek lelkes tanítója), jött a ref. kollegium dalkarának éneke: „Erős várunk”, melyet szintén Nagy László vezetett. Ezután Tóthfalusi lelkész mondott emelkedett és lélekkel teljes imát. A közének a ref. polgári leányiskola dalkarának éneke volt ugyancsak Nagy László vezetése alatt. Beszédet Konrad György segédlelkész tartott Lukács XVIII. 35—43. alapján. (Lapunk előző számában közzeltük.) A délutáni istentiszteletnek és ezzel kapcsolatos bibliamagyarozatnak szintén a reformáció volt közponja. Az invocáció és az „Erős várunk” elhangzása után Konrad György imádkozott a templomot zsufozásig megtöltő gyülekezettel. Bibliamagyarozatot Tóthfalusi lelkész ur tartott Máté ev. V. 7 v. alapján a szeretet és könyörület munkáiban gazdag, valódi keresztyén életről, melyet nyertünk a reformáció által. A szív őszinte melegevel teljes magyarozat a gyülekezet számos tagjának szemébe fakasztott könnyeket. „Nem az égő áldozat, de a könyörület szív kedves előttem”: mintha csak ez lett volna summázata! Bizony áll ez ma is!

Képes Szent Biblia. A magyar Képes Szent Biblia ügye egy lépéssel előbbre jutott. Lapunkhoz mellékelve veszik annak irodalmi Értesítőjét, amelyből mindenki tájékozhatja magát a mű értéke s az előfizetés módzatai felől. Ha esetleg részletfzetésre óhajtának lapunk előfizetői megszerezni e gyönyörű művet, szerkesztőségünk szívesen fog e célból közbejárni a mű kiadójánál Hermann Emil urnál. Ajánlásunkkal a főt Kenessey Béla püspök ur által írott Előszó végzavai idézzük: „A Bibliának ezzel a kiadásával is érjen dicséret, dicsőség és hálaadás a mi Istenünknek nevére s a kik ennek lapjait olvassák, szenteltessenek meg az Urtól!”

Képünk. *Decsi Czímor János.* Református anyaszentegyházunk kiváló tudósai, hithű és lelkes harcosai között az első sorában találjuk Decsi Czímor Jánost, az egykori marosvásárhelyi ref. iskolának második ismeretes igazgatóját, a XVI-ik század egyik legműveltebb íróját. A Tolna vmegyei Decsen született, mely már akkor, virágzó ref. eklézsia volt. Tolnán és Debrecenben kezdte és folytatta tanulmányait, majd Kolozsvárra került a ref. iskolába. Már tanuló korában kitűnt tanuló társai közt, legalább erre enged következtetni az, hogy midőn 1587-ben Losonczy Bánffy Farkas fejedelmi tanács ur fia mellé nevelőt kervsett, ki az ifju főurat külföldi utazásában elkísérje, Decsit ajánlották a kolozsvári tanárok. A két ifju felszerelve mindennel, ami az akkori időben egy hosszú és viszontagságos utazáshoz szükséges volt, 1587. május 18-án indultak el Bonchidáról és azon a napon Székelyvásárhelyre a

mai Marosvásárhelyre érkeztek. Innen Homoródszentpálon, Brassón, Kézdivásárhelyen, az Ojtozon keresztül a Moldván, Havasalföldön át Varsóba, aztán Poroszországon, Pomeránián és Bradenburgon át Wittenbergbe érkeztek július 26-án. Hogy hány évet töltött el Deesi Wittenbergben, azt nem tudjuk; csak arról van szó, hogy Németországon kívül még Francia- és Olaszországban járt, hogy művelje lelkét, hogy a tudomány tárházából minél több kincset sajátíthasson el, hogy azokat itthon hazája és egyháza javára kamatoztassa és az evangélium tiszta tanát minél hathatósabban hirdethesse. Irói és a vásárhely iskolában kifejtett tanári, igazgatói munkássága azt bizonyítja, hogy a tudomány esarnokaiban nem járt hasztalanul. Ugy tiszta, becsületes jelleme, önzetlen munkálkodása, valamint a hithűsége érdemessé teszik arra, hogy róla ismét és ismét megemlékezzünk. Meghalt 1601-ben.

Az Igazmondó megszűnt. A ref. egyháztársadalmi élet egyik munkása, az Igazmondó című s Debrecenben megjelenő egyháztársadalmi lapunk bejelenti olvasóinak megszűnését. Szomorúan vesszük tudomásul akkor, amikor azt látjuk, hogy ezzel szemben a katolikus népszövetség sajtója napról-napra tért hódít s híveink körében is mételety hint. Mennyi buzgóság, lelkes igyekezet, Krisztusért égő vágy vész el s merül el a csüggettségbe azáltal, hogy az Igazmondó munkásai félreállanak szépen betöltött hivatásuk teljesítésétől. Mi szeretettel s atyafiságos indulattal nyújtunk nekik jobbot a további együttműködésre.

— **A Lőrinczfalvi református egyházközség** új templomának november hó 22-én délelőtt 10 órakor tartandó felszentelésére t. címet és b. családját tisztelettel meghívja az egyházközség presbiteriuma. Az ünnepély sorrendje: 1. *Fogadja* a templom előtt nt. Esperes urat, a presbiterium élén Dósa Sámuel helybeli lelkész. 2. *Invocatio*. „Jövel szentlélek ur Isten“ XC. zsoltár 1 verse 3. *Ima*, tartja: Tóth László nyárádkarácsonyfalvi lelkész. 4. *Közének*: „Szükölködünk.“ Énekl. helyi ifjúsági dalkar. 5. *Beszédet* tart és a templomépítés történetét felolvassa Dósa Sámuel helybeli lelkész. 6. *Felszentelési imát* tart. nt. Ravasz János esperes. 7. „*Mennyben lakó én Istenem*“, énekl. az iskola növendékei. 8. *Urvacsorát oszt* Szabó Sándor lukafalvi lelkész. 9. *Keresztel* Fekete Elek mezőmadarasi segédlelkész. 10. *Utóimát mond* Dósa Sámuel helybeli lelkész. 11. „*Hymnusz*.“ Énekl. a helyi dalkar. 12. *Tiszteleg* a templom előtt az egyházközség hívei élén, Pethő Elek az egyházközség jegyzője. *Közébed*. Este fél 7 órakor mulatság az iskola termében.

A „Vasárnap“ érdekében. Idestova két éve, hogy átvettük e lap vezetését. Nem kérünk, nem zaklatunk senkit ügyünk érdekében, mert meg voltunk győződve afelől, hogy mindazok, akik buzgó érdeklődéssel viseltetnek egyházi életünk iránt, szívükre veszik „Vasár-

nap“-unk ügyét is. Éppen azért kérjük olvasóinkat vegyék támogatásukba, pártfogásukba lapunkat. Az előfizetési ár a legcsekélyebb s így sem egyeseknek, sem testületeknek nem terhelő. Üdvös és szép cselekedet lenne főuraink és pátronusaink részéről, ha községek szegényebb lakosai számára, a téli időszakra megrendelnék. A „Vasárnap“ terjesztésére s így a református szellem fejlesztésére a szeretet adományait is elfogadja a szerkesztőség.

Ország-világ.

Harci készülődés. A kis Szerbia és a még kisebb Montenegro fészkelődése kezdi komolyan veszélyeztetni a békét. A harci készülődést, a tartalékosok behívását, bandák alakítását, sőt még női csapatok szervezését Szerbiában s ugyanazt a hadi készülődést, a határ megszállását Montenegroban monarchiánk sem nézhette tétlenül és szükségszerűen megerősítette Boszniában és Hercegovinában levő csapatait. Bár mi öszintén óhajtuk a békét, mégis el kell készülnünk a háborúra is, nehogy meg leljenek bennünket. Nincsen ugyan mit tartanunk olyan háborútól, amelyet a két kis szerb állam kezdhet ellenünk, a maga fegyelmetlen, kellően fel nem szerelt hadseregével. De épen, mert egyiknek sincs veszteni valója, nem lehet kizárni a háboru lehetőségét és nekünk el kell reá készülnünk. Hogy milyen komoly a helyzet és mennyire nem lehetetlen, hogy akár Szerbia, akár Montenegro valamely meggondolatlan vakmerő lépésre ragadtatja el magát, azt legjobban bizonyítja, hogy Anglia, Németország, Oroszország és Franciaország belgrádi képviselői előterjesztést tettek a szerb kormánynál, hogy csapatait a határról vonja vissza és a bandák szervezését akadályozza meg. A nagy hatalmak képviselői nem tették volna meg ezt, ha biztos tudomásuk nem lenne Szerbia hadi készülődéseiről, bár a szerb kormány mindent tagad. Éppen úgy bizonyos az is, hogy Montenegro a kattaroi öbölt körülövező hegyekre ágyukat vonatott fel, amelyeket Olaszországtól kapott, persze egészen más célra, mint hogy Ausztria és Magyarország ellen háborut kezdjen velük. Bár ebben az esetben vakmerő provokálással állunk szemben, mégis monarchiánk nem gondol a támadásra. Hanem csak a védelemre szorítkozik. A kellő előkészületek után nyugodtan bevárja a fejleményeket abban a reményben, hogy Belgrádban és Cetinijében mégis meg fogják gondolni a dolgot és nem viszik a végletekig a vakmerő játékot. Fentartással közöljük azt a hírt, hogy a szerb bandák betörték Boszniába s az első ütközet a betörők leveretésével már megtörtént.

Agrár Takarékpénztár R-t.

Maros-Vásárhelyt.

Fiók-intézetek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas,
Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sepsis-
ztgyörgy, Székelykeresztur, Székelyudvarhely.

Befizetett alaptőke: 1500.000 korona

Takarékbetétek: 8 millió korona.

A takarékossgot a lakosság minden rétegében elő-
mozdítandó, amerikai módon **házi takarékperselyeket**
izléses, csinos kivitelben, zárva, kulcsok nélkül **ingyen**
bocsátunk feleink rendelkezésére, a melyek által még
a legkisebb összegek is könnyű módon megtakaríthatók
Ezen házi takarékperselyeknek azon nagy előnyük
van, hogy azokból pénzt a mi közbejöttünk nélkül
kivenni nem lehet és így a fél annak a kísértésnek
hogy a megtakarított pénzt esetleg céltalanul elköltse
könnyen ellentállhat

Ha legalább egy korona a perselyben összegyűl,
sziveskedjék intézetünkhöz fáradni, a mikor a megta-
karított összeget a perselyből a t. cím jelenlétében
kivesszük és a betéti könyvecskéjébe javára írjuk.

A perselyt zárva, kulcsok nélkül visszaadjuk és a
pénzgyűjtés újból kezdődik.

Agrár Takarékpénztár r. t.
M. Vásárhely

Nyomatott Adí Arpád „Kossuth” könyvnyomdájában Marosvásárhelyt.

A mosás akár a tánc,
Fáradtságba nem kerül,
Schicht szappant ha használsz,
Még szived is örül.

Schicht szarvasszappana

csodálatos, **hathatós** tisztítóerejét
sajátságos előállításának és a leg-
jobb nyersanyagok leggondosabb
kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana

kiméli a kezeket és a fehérneműt!
Megtakarít fáradtságot és veszélyeséget
kiméli ennél fogva az egészséget!
Megtakarít pénzt, időt és munkát!

Tisztasága **30.000 koronával**
szavatoltatik.

Fizessünk elő

a

„Vasárnap”-ra.

